

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 3. De singulis conditionibus, in particulari à Pio V. requisitis in constitutione census.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

nibus jure humano præscriptis, sic tamen, ut nulla penitus usura in eo particulari casu intervenerit? Haunoldus *tom. 4. tr. 10. n. 318.* censet affirmandum; quia lex illa non fundatur in præsumptione fallibili, fraudis fortè intervenientis in quovis particulari casu, sed in præsumptione moraliter infallibili, multarum fraudum, & usurarum, quæ fierent, nisi tales contractus penitus annullarentur; atque adeo talem contractum censualem, sicut matrimonium clandestinum, nullum esse vi legis non fundatæ in præsumptione fraudis in casu particulari, sed fraudum plurimum eventurarum. Contrarium tamen tenent Navarrus in *Comment. de usuris à n. 69. Valentia 2. 2. D. 5. q. 22. p. 2. Emanuel Saa. V. Censu. n. 2.* negantes in hoc comparisonem censûs, sine dictis solennitatibus, cum matrimonio simpliciter clandestino; nam licet utrobique lex procedat ex generali præsumptione fraudis, non tamen utrinque disponit eodem modo; nam de matrimonio expressè dicit, sic celebratum, *irritum esse*; de censu autem sic empto solum, *faceratitios judicamus*, ut notavimus *num. 3362.* magnum autem in hoc discrimen esse ostendimus *l. 2. tit. 23. de præsumptionib.* ubi de vi legis procedentis ex præsumptione.

3366 Not. 4. à nobis non negari, condiciones etiam jure solum Ecclesiastico præscriptas in emptione censûs esse substantiales, & earum omissione invalidari contractum, ubi ea constitutio in usum deducta est; sed solum juxta mentem dispositionis, nimirum in foro externo ante sententiam judicis; post autem etiam in foro poli, juxta dicta *l. 2. tit. 23.* Not. 5. Constitutionem Pii V. non procedere de quolibet censu; sed eo tantum, in quo est periculum usuræ, ubi nimirum non est titulus merè lucrativus, sed utrinque onerosus.

S. 3.

De singulis conditionibus, in particulari à Pio V. requisitis in constitutione censûs.

3367 Castropalaus *loc. cit. p. 15. num. 1.* numerat septem condiciones in particulari requisitas à Pio V. & contentas in dicta Constitutione, de qua *n. 3357.* alii plures; Haunoldus *cit. tom. 4. tr. 10. num. 150.*

planè undecim, ex quibus prima est: censûs non constituatur, nisi super re immobili, suâ naturâ, seu æquivalenter frugiferâ, & certis finibus designata; secunda, non celebretur, nisi numeratâ pecuniâ in actu celebrationis instrumenti coram Notario, & Testibus; tertia, ne pensiones anticipatæ deducantur in pactum; quarta, ne venditor censûs obligetur ad casus fortuitos, vel ad alia onera, ad quæ ex natura contractûs non tenetur; quinta, non fiat pactum restringens libertatem Censuarii, alienandi rem censui subjectam, & ne fiat pactum solvendi censitori laudemium.

Sexta, ut dominus rei censitæ, volens eam vendere, admoneat Censualistam, ut possit, si velit, eam emere eodem pretio, cumque aliis præferat, eo tamen recusante emere, poterit censuarius, uni, vel pluribus rem etiam divisam vendere, translato onere inemptores; quibus non solventibus, pensionem non tenetur venditor solvere; septima, ne valeat pactum, quod Censuarius morosus teneatur ad interesse lucri cessantis, vel ad aliam pœnam, vel ad amittendam rem censitam, vel ad expensas; octava, ne possit augeri censûs constitutus ex pensionibus jam debitis, non solutis; nona, semper liberum esse debeat Censuario, redimere censum, quando voluerit, refuso eodem pretio, quo vendiderat, non obstante quocunque pacto, aut temporis lapsu: præmonito tamen Censualistâ duobus mensibus antè, ut supra explicatum est, à quo tempore potest post annum cogi ad redimendum; decima, Censuarius non sit cogendus absolute ad redimendum censum, nisi in casu jam relato; undecima, pretium censûs semel constitutum non possit augeri, vel minui ob circumstantias supervenientes.

Circa istas condiciones not. 1. probabilius esse, ex defectu unius conditionis requisitæ totum contractum censualem esse nullum, ubi constitutio Pii V. obligat ad servandam formam in ejusmodi contractu præscriptam; contractus enim *faceratitius*; qui talis prudenter judicari potest, est nullus, vel saltem non ita firmus, ut à Judice rescindi non possit; sed contractus censualis etiam sine conditione in constitutione Pii V. præscripta, prudenter judicari potest *faceratitius*, imò talis judicatur ab ipso Papa, ut constat ex *n. 3362.* ergo
Not.

3370 Not. 2. in illis verbis Bullæ (*quid quid contra hæc mandata dari, aut dimitti contingat, a fisco volumus posse vindicari*) non comprehendendi, nisi quorum acquisitio per donationem, vel remissionem Censuarii accederet Censualistæ contra prohibitionem dictæ constitutionis; ut, si Censuarius sponte, ac non invitus, illi pretium census remitteret, poenam, vel laudemium solveret, &c. dixi *spontè*; nam si ad hoc coactus esset, & ea sibi restitui vellet, fisco præferendus esset; quia tunc non pervenissent ad Censualistam donatione.

3371 Not. 3. quò majus est onus census *consignativi*, hoc majus exigi pretium, ut sit justum & ejus depositione census empro constituatur; nec enim solum onus pensionis præstandæ; sed etiam obligatio, quam Censuarius in se recipit, ultra illud æstimari debet; hinc quoniam census irredimibilis, est multo majoris oneris, quàm redimibilis, majus utique pretium exigitur, ut sit justum, & ille, quàm iste constituatur; cum verò census constitutus alicui, ut redimi quidem possit, sed non nisi *tali moneta in specie*, multum accedat ad censum irredimibilem, utique majus hoc casu esse debebit, quàm si careret hoc onere.

3372 Potest autem onus non redimendi censum, nisi in tali, vel in eadem specie moneta, dupliciter considerari, primò, ut intelligatur identitas pretii non tantum in auro, seu materialiter; sed etiam formaliter, nimirum in auro tanti valoris quoad æstimationem, esto non quoad numerum; secundo eadem quoad aurum, & numerum; primum fieret, si quis censum emisset centum aureis Ungaricis, quolibet valente tres florenos rhenenses, cum pacto, ne iste census redimi possit, nisi Censuarius deponat in aureis Ungaricis tot, quot adæquant summam illorum 100. nimirum trecentos florenos; quo casu Censuarius censum justè redimeret dando quinquaginta aureos Ungaricos in specie, si valor singulorum interim crevisset in duplum; sic enim ista quinquaginta, quorum quilibet nunc valet 6. fl. adæquarent in summa secundum æstimationem illos centum, quorum quilibet valebat tres solum rhenenses. secundum autem, si quis censum emisset centum aureis Ungaricis in specie,

Tom. III.

cum pacto, ne talis census redimi possit, nisi Censuarius deponat in aureis Ungaricis eundem etiam specie numerum aureorum, esto valor interim crevisset, quibus positus:

Dicendum videtur, secundum casum 3373 census non redimibilis, nisi servata identitate moneta, non esse jure naturæ irritum, si periculum sit æquale quoad futurum incrementum, vel decrementum valoris in moneta, quia sic quilibet contrahentium in se recipit æquale onus, modo in cæteris sit pretium justum; an autem pretium eo titulo (quòd census redimi non possit, nisi servata identitate moneta) in constitutione talis census debeat esse majus secundum proportionem oneris (quòd hoc casu in se recipit Censuarius) mihi videtur affirmandum ex dictis; nec etiam census talis, sub prohibitione Bullæ videtur comprehensus; nam cum hoc fiat, quòd Censuarius semper possit censum redimere illo pretio, quo vendiderat.

S. 4.

Qualiter, ut dictæ Bullæ census constitui debeat in re immobili, certa, & frugifera?

Hæc est prima conditio in Bulla Pii V. 3374 ad constituendum censum consignativum, ut constat ex *num. 3357.* ubi tamen nota, ibi dici: *nisi in re immobili, aut que pro immobili habeatur*; quo posito quæstio est 1. an Censualista possit alteri constituere reflexè censum in suo censu directo, quem v. g. habet in bono immobili alterius? saltem, quantum est ad hoc, ut verificetur, quòd sic *constitutus in re immobili, vel que pro immobili habeatur* censum immobilibus annumerari videretur dici *clement. Exivi de paradiso, §. cum que annui redditus, de verb. signif.* ibi: *cumque annui redditus inter immobilia censeantur a jure &c.* ita Cutierrez *practicar. l. 2. q. 146. num. 1.* & alii cum Barbosa *in cit. Clement. num. 15.* ex quo ad factam quæstionem videtur affirmandum, non tantum quando census irredimibilis est, sed etiam redimibilis, sic tamen, ut hoc redempto Censualistæ reflexo constituatur in alia re immobili, vel hoc prætermisso extingueretur census ille reflexus. Cæterum in dato casu verificantur etiam alia

Fff ff

duæ